

Eläimet työparina

-Eläinavusteisuuden eettisyydestä

Anna Rimppi
Green Care –keskus Könkkölä ry

Green Care –päivät 2021
16.11.2021

Aiheen esittely:
Etiikkaa
käytännönläheisesti

Mitä tarkoittaa hyvinvoiva eläin?

Mitkä eläimet soveltuvat
eläinavusteisuuteen?

Miten ihmisen tulee toimia hyvinvoinnin
edistämiseksi?

Miten saavuttaa molemminpuolinen
vuorovaikutus?

Oman alan
eettisen ohjeet
säätelevät
toimintaa

Työtä säätelevät lait, mutta
lainmukaisuus ei aina takaa
oikeudenmukaisuutta.

Siksi työssä tehdään
valintoja ammattieettisillä
periaatteilla

Etiikan peruskysymykset siirrettynä eläinavusteiseen Green care -toimintaan

- Mitä on hyvä elämä eläinavusteisessa toiminnassa käytettävälle eläimelle?
- Kuinka meidän pitäisi toimia palvelussa? Kuinka muita yksilöitä tulisi palvelussa kohdella?
- Minkä periaatteen mukaan toimijan pitäisi valita, mitä tekoja hän tekee? Mitä eettisiä sääntöjä hänen tulisi noudattaa?

”Eläinten kunnioittaminen ja suojelu

Eläimet ovat green care -toiminnassa yhteistyökumppaneita, eivät käyttöesineitä. Green care -ammattilaisen tehtävä on huolehtia eläinten hyvinvoinnista, viihtyvyydestä, turvallisuudesta ja siitä, että toiminnassa noudatetaan eläinsuojelulain ja asetusten vaatimuksia. Green care -toimijan, joka kouluttaa eläimiä tai käyttää eläimiä työssään, on omattava riittävät tiedot eläimistä sekä niiden kouluttamisesta, hoitamisesta ja hyvinvoinnin vaatimuksista.”

Green Care Finland eettiset ohjeet

Hyvinvoiva eläin
eläinavusteisessa
palvelussa

Hyvinvointi: Five Freedom -> Five Domains

- Five Freedoms (UK 1965)
 - Hyvinvointi määritellään siten, että eläin on vapaa:
 - Nälästä ja janosta
 - Epämiellyttävästä olost
 - Kivusta, vammoista ja sairauksista
 - Pelosta ja kärsimyksestä
 - Normaaliin käyttäytymiseen

- Five Domains (Mellor 2017)
 - Ravinto
 - Ympäristö
 - Terveys
 - Käyttäytyminen
 - **Henkinen hyvinvointi (positiiviset kokemukset)**

Eläimen
hyvinvoinnin
ennustajia
eläinavusteisessa
palvelussa

- Hyvinvointikäyttäytymiset
- Aktiivisuus
- Passiivisuus
- Lepo
- Vuorovaikutus
- Käyttäytymisongelmat

Sen sijaan, että keskittyisit stressiin viittaaviin käyttäytymisiin

Tarkkaile:

- Positiivisia hyvinvointikäyttäytymisiä
 - Peseminen
 - Venyttely
 - Nuoleminen (oma tai kaverin)
 - Hierominen
 - Piehtarointi
- Vapaaehtoinen lähestyminen ihmistä
 - Osallistuuko kommunikointiin ihmisen kanssa vapaaehtoisesti
- Spontaani leikkiminen
 - Haastaako ihmisen tai lajitoverin leikkiin kanssaan
 - Leikkiikö yksin

A woman in a black top and red pants is petting a light-colored dog in a field of tall grass. In the background, there is a red wooden house with white window frames and a grey roof, surrounded by lush green trees and bushes. The scene is bright and sunny.

Eläimen valitseminen eläinavusteiseen palveluun

Omia kriteereitani eläinten valintaan

Eläimen soveltuvuus työtehtävään

- Onko eläin soveltuva ylipäätään työtehtäviin ominaisuuksiensa ja lajityypillisten käyttäytymisten perusteella?

Eläimen koulutettavuus

- Onko eläinlaji koulutettavissa yhteisiin hetkiin asiakkaan kanssa
- Millaisessa tehtävässä eläimen tulisi olla?

Eläimen lajityypilliset tarpeet ja soveltuvuus työskentelyyn

- Eläimen asumus / eläintilat

Eläimen työtehtävän vaikutus sen hyvinvointiin ja työkykyyn

- Onko oikein ottaa eläintä kaksi päivää viikossa mukaan työtehtävään?

Huomioitavaa eläimen valinnassa toimintaan

- Oikea laji eläinavusteiseen palveluun palvelun vaatimukset huomioiden.
- Tuleeko hyvästä yhdistelmästä hyvä työtehtävään sopiva eläin?
- Voidaanko eläin valita jo pentuna -> pentutestit?
- Miten paljon eläintä voidaan kouluttaa toimintaan sopivaksi?
- Onko jotakin ominaisuuksia, josta tietää heti, että eläin ei sovellu toimintaan?
- Miten rotutyypilliset/lajityypilliset käyttäytymiset tulisi vaikuttaa valintaan?

Huomioita eläimen valinnasta toimintaan:

- Pitääkö eläimesi ihmisiä vahvisteena? Tai onko se koulutettavissa toimintaan siten, että ihmiset toimivat vahvisteena tai ihmiset ennakoivat vahvistetta?
- Sietääkö eläimesi yksinkertaisesti vain ihmisiä? Onko se jo valmiiksi opitun avuttomuuden tilassa kohtaamisissa, jolloin se on oppinut olemaan tekemättä tai reagoimatta tilanteessa mitenkään.
- Ovatko asiakkaat tai jokin asiakasryhmä esim. lapset jopa aversiivisiä tilanteessa eläimelle?
- Onko eläinavusteisen palvelun ympäristö eläimelle oikea?

Miten auttaa eläintä voimaan
hyvin eläinavusteisessa
palvelussa?

Eläimen
käyttäytyminen
ja sen
seuraaminen

**Parhaiten pystyt seuraamaan eläimen
hyvinvointia sen työtehtävässä seuraamalla
sen käyttäytymistä!**

Älä selitä mitä eläimesi tekee
yrittämällä selittää sen sisäistä
käyttäytymistä.

Kouluttaminen lisää eläimen hyvinvointia

Kouluta eläin säätelemään omaa stressialtistustaan – resilienssiä eläimelle

- Tarjoa mahdollisuus eläimelle, että se saa koska tahansa poistua tilanteesta ja mennä rauhoittumaan
 - Kouluta häkki, poistumisalue tai siirtyminen syrjemmälle
- Toiminta jatkuu vasta, kun eläin tulee itse hakemaan kontaktia.
 - Kouluta: Starttinappulat tai stoppinappulat
- Oma vaikutusmahdollisuus on tärkein yksittäinen tekijä stressitason hallinnassa.
 - Kouluta: Valinnanmahdollisuuksien tarjoaminen eläimelle
 - Kouluta vahvoiksi ja arvokkaiksi tilanteet, joissa valinnanmahdollisuutta ei voi toteuttaa

Eläimen kouluttamisen hyödyt työtehtäviin

Työturvallisuus kasvaa, kun tilanteista tulee paremmin ennakoitavampia

Eläinten hyvinvointi kasvaa

Eläinten ja ihmisten välinen vuorovaikutus kasvaa

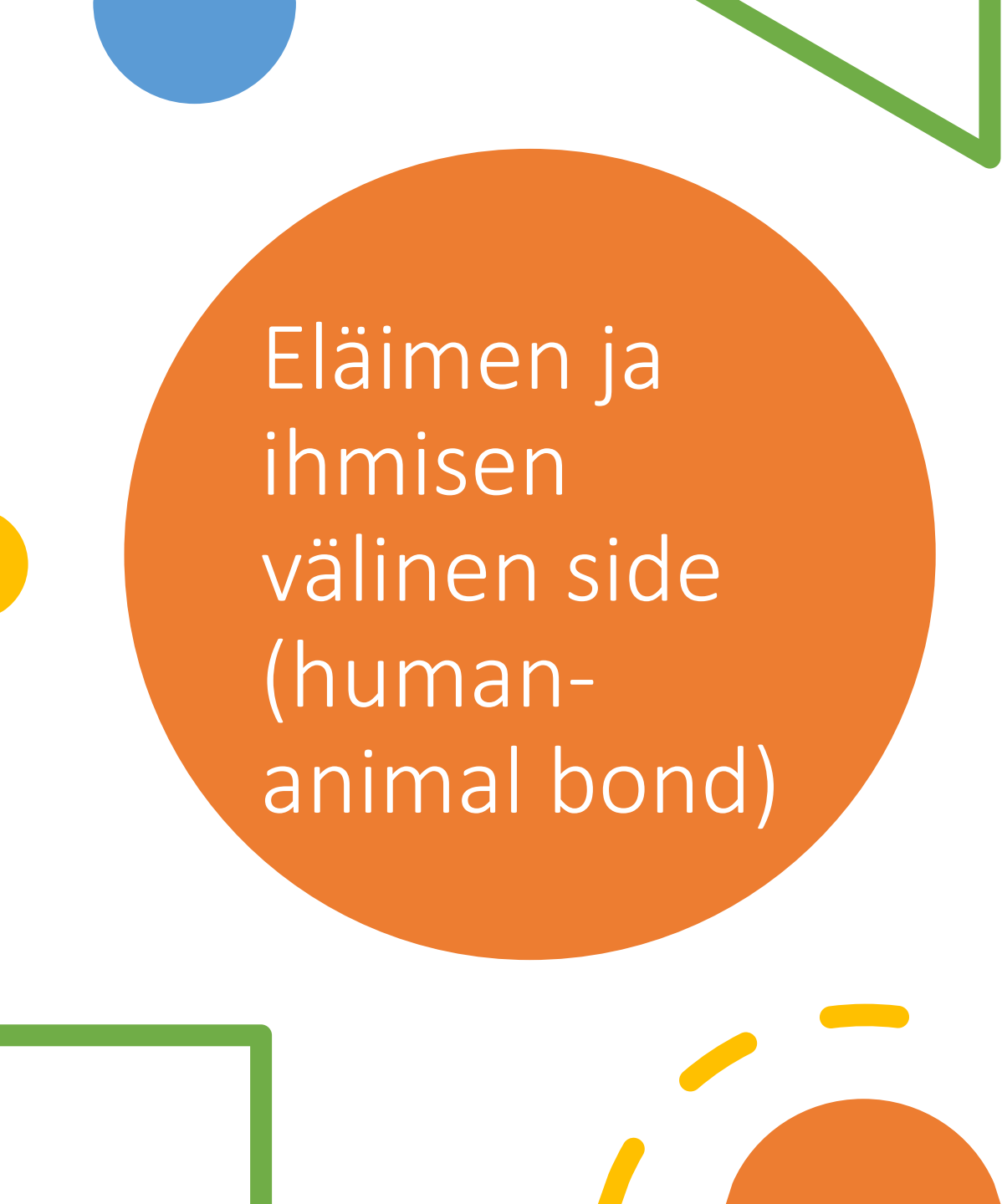
Enemmän aikaa keskittyä asiakkaan käyttäytymiseen

Interventioiden vaikutus kasvaa, kun toiminta on tasalaatuista ja ennakoitavaa

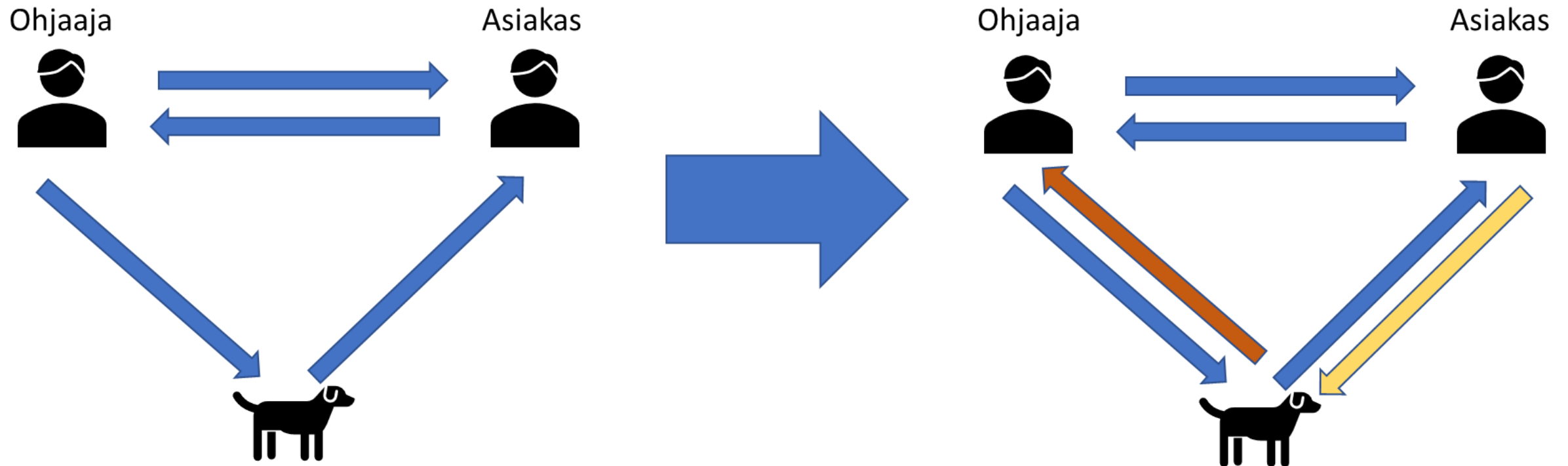
Vuorovaikutus

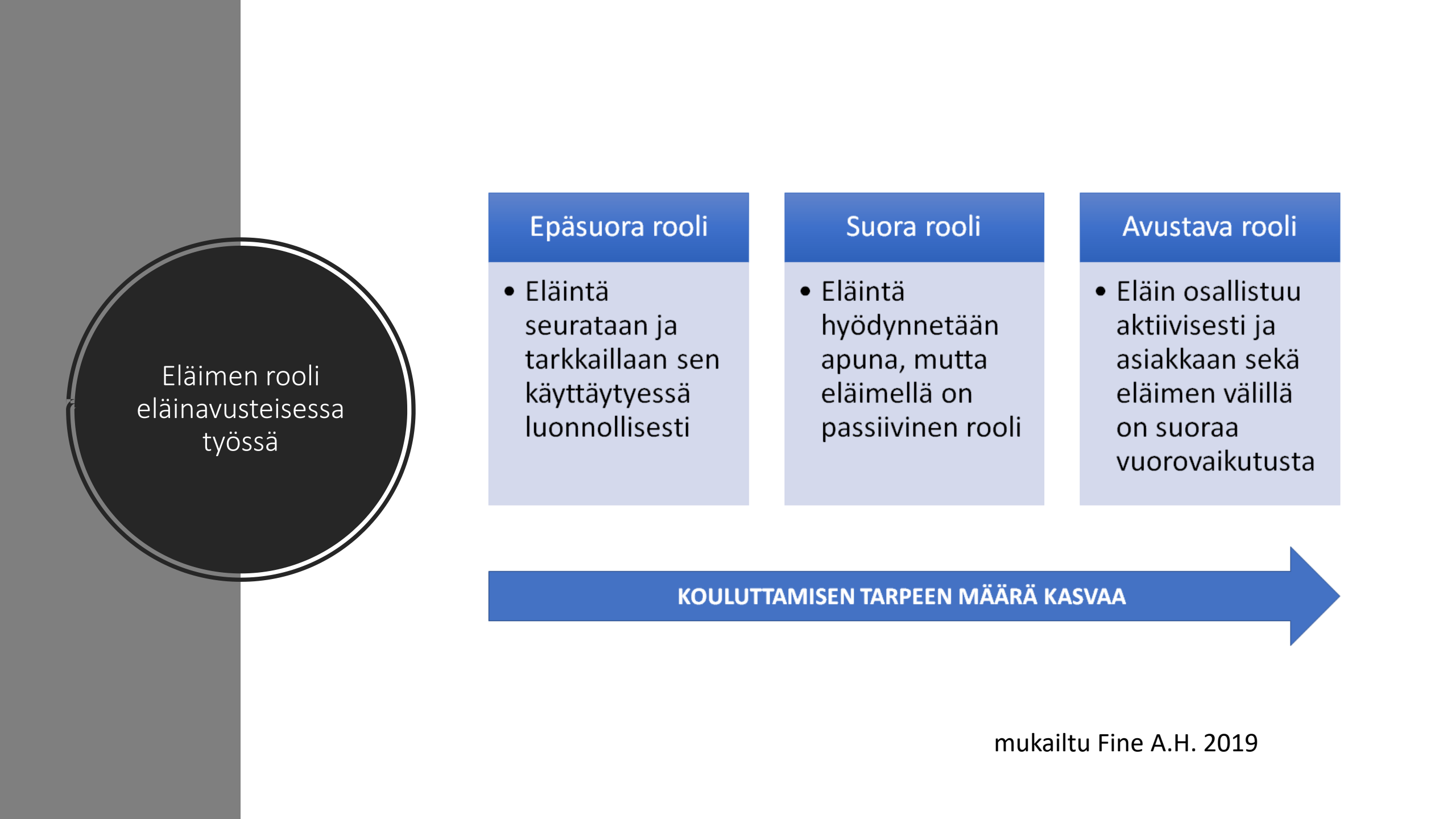

Eläimen ja
ihmisen
välinen side
(human-
animal bond)

- Kiintymyksen tunne, tunnesiteeseen perustuva yhteys
 - Side syntyy seuraavista aineksista:
 - Molemminpuolisuus = luottamus
 - Kiintymys
 - Vapaaehtoisuus
 - Jatkuvuus
- > Edelliset kohdat toimivat sekä ihmisen että eläimen näkökulmasta

Eläimen hyödyntämisestä kohti aitoa vuorovaikutuksen ymmärtämistä

Eläimen rooli
eläinavusteisessa
työssä

Epäsuora rooli

- Eläintä seurataan ja tarkkaillaan sen käyttäytyessä luonnollisesti

Suora rooli

- Eläintä hyödynnetään apuna, mutta eläimellä on passiivinen rooli

Avustava rooli

- Eläin osallistuu aktiivisesti ja asiakkaan sekä eläimen välillä on suoraa vuorovaikutusta

KOULUTTAMISEN TARPEEN MÄÄRÄ KASVAA

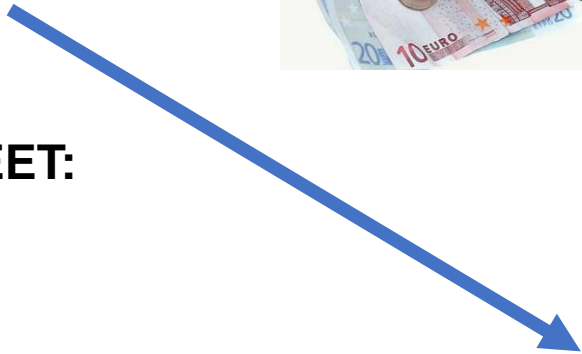
Luottamustili

TALLETUS

VAHVISTEET:

- herkut
- lelut
- kehut
- aktiviteetit
- sosiaalinen kanssa käyminen
- mikä muu?

NOSTO

Rankaisut
Pakottaminen
Fyysinen manipulointi
Keskeyttäminen
Uhkailu

Hyviä käytänteitä eläimen kanssa toimimiseen

- Kontrolloi ympäristöä älä eläintä
- Kontrolloi edeltäviä tekijöitä saadaksesi oikean käyttäytymisen helposti
- Kontrolloi seurauksia, saadaksesi oikein käyttäytymisen kannattavaksi
- Eläimellä tulisi olla mahdollisuus vaikuttaa ja muuttaa ympäristöä ja seurauksia
- Eläin tarvitsee paljon suuremman vahvistetiheyden eli palkkioita useammin kuin ihminen. Eläin ei itsenäisesti tiedä, että vahviste tulee vasta tietyn ajan kuluttua. Vahvisten odottamistakin voi kouluttaa ja kannattaakin harjoitella, koska työssä saattaa tulla yllättäviä tilanteita, missä tällä taidolla on iso merkitys.
- Jos sinulla tulee ajatus mieleen, että tarvitseekohan eläin tauon, se todennäköisesti sen tarvitsee.

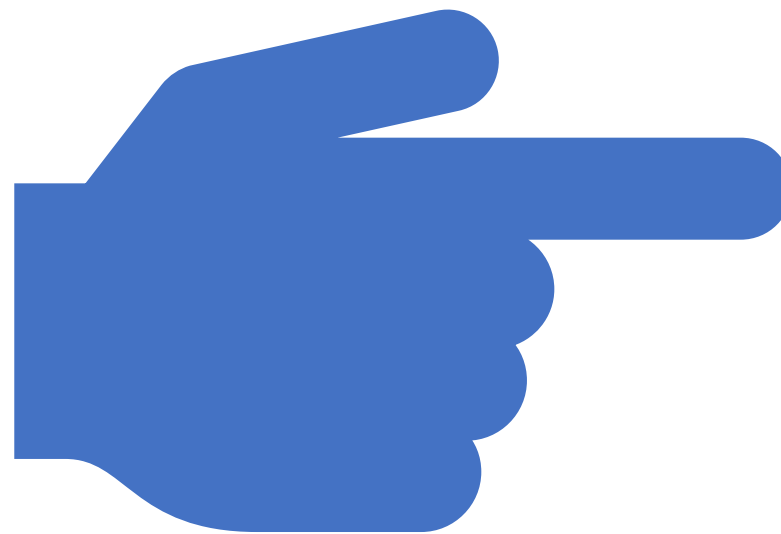

Kysymyksiä, joita eläimen ohjaajan tulisi asettaa itselleen

- Mikä on eläimen oikea tarkoitus toiminnassa?
- Toimiiko eläin toiminnassa vahvisteena asiakkaalle?
- Saavutetaanko vahvisten hyöty, jos eläin on läsnä tilanteessa kokoajan tai sille pääsy ei ole rajoitettu?
- Toimiiko eläin terapiaan tai toimintaan osallistuvan asiakkaan ei toivotun käyttäytymisen keskeyttävänä tekijänä? Eli estää eläin asiakasta tekemään jotakin sellaista, joka olisi hänelle normaalia käyttäytymistä tilanteessa, mutta tästä keskeytyksen syystä asiakas pystyy tekemään jotakin muuta toivottua tehtävää.
- Voimmeko ennustaa asiakkaan eläimestä saavaa hyötyä?
- Lisääkö eläin asiakkaan ja tilanteen stressaavuutta?
- Onko tilanne stressaava eläimelle?

Sitoutuminen eettisyyteen

- Ei ainoastaan tehokasta eläinavusteista palvelua
- Ihminen ei voi olla pelkästään keskiössä vaan myös eläimen on saatava vuorovaikutuksesta jotain
- Valittava vuorovaikutusmetodi eläimen ja ihmisen välille on oltava eniten positiivisesti vahvistava, vähiten eläintä häiritsevä, tehokkain vaihtoehto
- Suurin positiivinen sosiaalinen vaste – vähiten tunkeileva
- Nopeus ei ole kriteeri ja usein tuottaa käyttäytymisen muutoksia jotka eivät ole pitkäkestoisia
- “Pieni määrä kipua on lopputuloksen arvoista” – huomaa tällaiset epäeettiset selitykset, lopputulos voidaan saavuttaa ilman kipua

LÄHTEET

- Bradshaw, J. (2017). *The animals among us: The new science of anthrozoology*. Penguin UK.
- Chance, P. (2013). *Learning and behavior 7th ed.* Nelson Education.
- Cooper, J.O., Heron, T.E., & Heward, W.L. (2007). *Applied behavior analysis (2nd ed.)*. Upper Saddle River, NJ.
- Fine, A. H. (Ed.). (2019). *Handbook on animal-assisted therapy: Foundations and guidelines for animal-assisted interventions*. Academic press.
- Hautamäki, L., Ramadan, F., Vilhunen, T. (2021) Millainen on hyvä eläinavusteinen interventio? Käsikirja eläinavusteisten menetelmien laadukkaaseen toteuttamiseen eri toimintaympäristöissä. Kuntoutusta kehittämässä 29/2021. Kuntoutussäätiö
- Herzog, H... (2010). *Some we love, some we hate, some we eat*.
- Schneider, S. (2012). *The Science of Consequences. How they affect Genes, Change the Brain and impact our world*. Prometheus books.

Kiitos!

Anna Rimppi

anna.rimppi@konkkolantila.fi

www.konkkolantila.fi

